

ČESTNÝ HOST

MOŽNO MA MALO NIEČO VAROVAŤ, ale ja som si nič také nevšimla. Udalosti však boli v pohybe a skupina dravcov v diaľke už čakala na svoju korisť. Batožina, ktorú som ešte len pred hodinou vybalila, bude od zajtra označená za „nevyzdvihnutú“ a na celé mesiace ostane ležať v úschovni. Mala som sa stať ďalšou Američankou, ktorá bez stopy zmizne v cudzej krajine.

Bolo sparné októbrové ráno. Stála som na príjazdovej ceste do svojho päťhviezdičkového austrálskeho hotela a vyzerala som neznámeho kuriéra. Nielenže som nemala žiadnu zlú predtuchu, moje srdce doslova spievalo. Cítila som sa skvele, plná nadšenia, úspešná a dobre pripravená. V duchu som cítila, že: „Dnes je môj deň.“

Do zákruty na príjazdovú cestu vošiel otvorený džíp. Pamätám sa, že som počula, ako pneumatiky zasyčali na mokrom chodníku. Z príľahlého krika so žiarivo červenými kvetmi odfrkla jemná sprška vody a dopadla na zhrdzavený kov.

Džíp zastal a jeho vodič, asi tridsaťročný domorodec, sa pozrel mojim smerom. „Pod“, zamával na mňa tmavou rukou. Hľadal svetlovlasú Američanku. Ja som zasa čakala na človeka, ktorý ma mal odviezť na stretnutie s domorodým kmeňom. Pod skúmavým, nesúhlasným pohľadom modrých očí uniformovaného austrálskeho vrátnika, sme sa bez slova zhodli, že sme to my. Ešte predtým, ako som sa vo svojich lodičkách na vysokých podpätkoch nešikovne vyštverala do terénneho vozidla, mi bolo jasné, že som sa obliekla príliš elegantne. Mladý vodič po mojej pravici mal na sebe šortky, špinavé biele tričko a tenisky bez ponožiek. Predpokladala som, že keď pre mňa hostitelia zariadili dopravu na stretnutie, pôjde o normálne auto, pravdepodobne Holden, pýchu austrálskeho automobilového priemyslu. Nikdy by mi ani vo sne nenapadlo, že by po mňa mohli poslať otvorené vozidlo. Napriek tomu som bola rada. Radšej prídem na stretnutie oblečená lepšie, než aby som na schôdzku s domorodým kmeňom pri príležitosti banketu a oslavy môjho ocenenia nebola oblečená dosť dobre.

Predstavila som sa šoférovi, ale on len prikývol a správal sa, akoby si bol celkom istý tým, kto som. Vrátnik sa na nás zamračil, keď sme okolo neho prešli. Vyrazili sme ulicami pobrežného mesta, míňali sme rady domov s verandami, mliečne bary, obchody so zmiešaným tovarom a betónové parky bez trávy. Keď sme prechádzali kruhovým objazdom, rozchádzajúcim sa do šiestich smerov, musela som sa pridržať kľučky na dverách. Keď sme vyšli z mesta, slnko nám svietilo na chrbát. Už vtedy mi začalo byť v mojom novo zadováženom kostýme broskyňovej farby a farebne zladenej hodvábnej blúzke nepríjemne teplo. Myslela som si, že budova, kam smerujeme, bude na druhom konci mesta, ale mýlila som sa. Vyšli sme na diaľnicu tiahnucu sa pozdĺž mora. Stretnutie sa malo zjavne konať mimo mesta, ďalej od hotela, než som predpokladala. Vyzliekla som si sako premýšľajúc, aké to bolo odo mňa hlúpe, že som sa dopredu neopýtala na viac podrobností. Aspoň že som mala v kabelke kefu na vlasy a svoje po ramená dlhé, odfarbené vlasy som mala zopnuté do módneho vrkoča.

Moja zvedavosť neustúpila od okamihu, keď mi domorodci prvýkrát zatelefonovali, hoci sa nedá povedať, že by ma bolo skutočne prekvapilo, že ma oslovili. Koniec koncov, dostala som už rôzne ocenenia a tento projekt, na ktorom som pracovala, bol mimoriadne úspešný. Išlo o prácu s dospelými miešancami žijúcimi v mestskom prostredí, u ktorých sa otvorene prejavovali samovražedné sklony. Podarilo sa nám dosiahnuť, že nadobudli pocit, že ich život má zmysel, a dosiahli i finančný úspech. To si skôr či neskôr musel niekto všimnúť. Bola som prekvapená, že kmeň, ktorý mi ocenenie udeľuje, žije na mieste vzdialenom 2000 míľ odtiaľto, na opačnom pobreží kontinentu, ale o domorodých národoch som nevedela takmer nič, ak nerátam nič nehovoriace poznámky, ktoré som občas začula. Nevedela som, či ide o jednotnú rasu, alebo sú medzi nimi bežné, tak ako v prípade domorodých Američanov, obrovské rozdiely vrátane jazykových.

Veľmi ma tiež zaujímal, čo od nich dostanem - ďalšiu do dreva vyrytú pamätnú dosku, ktorú budem musieť poslať do Kansas City, kde ju budem skladovať, či azda len kyticu kvetov? Nie, kvety nie, nie v štyridsaťstupňovej horúčave! Bolo by príliš nepohodlné brať ich na spätočný let. Vodič ma vyzdvihol napoludnie, presne podľa dohody. Takže som, samozrejme, vedela, že sa na stretnutí bude podávať aj obed. Premýšľala som o tom, čo sa bude jesť. Čo môže domorodá rada podávať na obed? Dúfala som, že neobjednali nejakú tradičnú austrálsku záležitosť. Možno pripravia neformálny bufet a ja budem môcť po prvýkrát v živote ochutnať domorodé pokrmy. Predstavovala som si, že ma bude čakať stôl zaplnený rôznymi pestrofarebnými jedlami.

Mal to byť nádherný a jedinečný zážitok a ja som sa veľmi tešila na tento neopakovateľný deň. V kabelke, ktorú som si na túto príležitosť obstarala, som mala fotoaparát s 35-milimetrovým filmom a malý diktafón. Nespomínali nič o mikrofónoch či reflektoroch, alebo o tom, že by som mala predniesť príhovor, ale aj tak som sa pripravila. Jednou z mojich najväčších predností bola schopnosť myslieť dopredu. Mala som už predsa päťdesiat rokov a užila som

si za svoj život dosť rozpakov a sklamaní na to, aby som sa dokázala v podobných situáciách zariadiť. Priatelia ma často chválili za moju predvídavosť. „Tá má vždy v zálohe nejaký plán B,“ vravievali.

V opačnom smere okolo nás prefrčal diaľničný vlak (austrálsky výraz pre kamión ťahajúci početné dlhé prívesy v štýle konvoja). Rútil sa priamo stredom vozovky, vysielajúc na nás salvy horúčavy. Zo spomienok ma vytrhlo, keď vodič strhol volant. Opustili sme diaľnicu a zamierili na hrboľatú, prašnú cestu, na ktorej sa za nami na míle ďaleko vírili mračná červeného prachu. Zrazu sa vyjazené koľaje pred nami niekam stratili a ja som si uvedomila, že pred nami už nie je žiadna cesta. Kľučkovali sme pomedzi kríky a nadsakovali na hrboľatej piesočnej púšti. Viackrát som sa snažila nadviazať s vodičom rozhovor, ale hluk otvoreného vozidla, odieranie kríkov o podvozok a trhané pohyby môjho tela hore-dole to znemožňovali. Čeluste som musela mať pevne stisnuté, aby som si nezahryzla do jazyka.

Bolo zrejmé, že vodič vôbec nemá záujem dať sa so mnou do reči. Hlava mi nadsakovala ako handrovej bábike. Bolo mi čoraz horúcejšie. Mala som pocit, že pančuchy sa mi na nohách roztopili, ale bála som sa vyzuť si topánky, aby sa pri nadskočení podvozka auta neodrazili a nevypadli von na širošírú medenú pláň, ktorá sa rozprestierala, kam až moje oči dovideli. Vôbec som neverila, že by môj málovravný vodič v takom prípade zastavil. Zakaždým, keď moje slnečné okuliare pokryla vrstva prachu, otrela som ich lemom rukáva. Aj pri tom najmenšom pohybe sa mi z podpazušia rinuli potoky potu. Cítila som, ako sa mi na tvári rozpúšťa make-up a predstavovala som si, ako sa mi ružovkastý púder, ktorý som si naniesla na líca, rozteká v červených pramienkoch po krku. Budem potrebovať aspoň dvadsať minút, aby som sa pred prezentáciou opäť upravila. Na tom budem trvať!

Pozrela som sa na hodinky. Od chvíle, keď sme vošli do púšte, prešli dve hodiny. Takúto horúčavu a nepohodlie som nezažila už celé roky. Vodič mlčal, s výnimkou občasného pohmkania. Zrazu mi preblesklo hlavou: veď on sa vlastne nepredstavil. Možno som

nebola v správnom vozidle! Hlúposť! Vystúpiť som aj tak nemohla a on vyzeral, že si je mnou ako cestujúcou celkom istý.

O štyri hodiny sme zastavili pri nejakej stavbe z vlnitého plechu. Vonku horel malý, tlejúci ohník. Keď sme sa blížili, vstali od neho dve domorodé ženy. Obe boli v strednom veku, nižšie, sporo odeté, a vítali nás milým úsmevom na tvári. Jedna z nich mala na hlave čelenku, spod ktorej jej v podivných uhloch vytrčali husté kučeravé čierne vlasy. Obe boli štíhle, mali atletické postavy a plné, okrúhle tváre s jasnými hnedými očami. Keď som zoskakovala z džípu, môj šofér povedal: „Mimochodom, som tu jediný, kto hovorí po anglicky. Budem tvoj tlmočník, tvoj priateľ.“

Skvelé! – pomyslela som si. Utratila som sedemsto dolárov za letenku, hotelovú izbu a nové oblečenie, aby som sa zoznámila s domorodými Austráľčanmi, a teraz som zistila, že nehovoria ani po anglicky a už vôbec nedokážu oceniť súčasnú módu.

Ale už som bola na mieste, tak som sa musela aspoň pokúsiť zapadnúť, hoci hlboko v srdci som vedela, že to nie je možné.

Ženy vydávali tupé neznáme zvuky, ktoré nepôsobili ako vety, skôr ako samostatné slová. Môj tlmočník sa ku mne otočil a vysvetlil mi, že na to, aby mi povolili zúčastniť sa na stretnutí, musím najprv prejsť očistou. Nechápala som, čo tým myslí. Bola som, samozrejme, celá zaprášená a rozhorúčená z cesty, ale tušila som, že tým chcel povedať niečo iné. Podal mi kus látky. Keď som ho rozťahla, vyzeral ako niečo, do čoho sa dá zavinúť. Vraj som si mala vyzliecť svoje oblečenie a zabaliť sa do nej. „Čože?“ spýtala som sa neveriacky. „To myslíš vážne?“ Muž vážne zopakoval inštrukcie. Poobzerala som sa dookola, ale nebolo kde sa prezliecť. Čo som mohla robiť? Prekonala som celú tú cestu sem a prestála už priveľa nepohodlia na to, aby som to teraz len tak odmietla. Mladík odkráčal. Čo už... aspoň mi v tom nebude tak horúco, ako v mojich šatách – pomyslela som si. Takže som si tak diskkrétne, ako to len bolo možné, vyzliekla svoje zaprášené nové oblečenie, úhľadne ho zložila na kôpku a obliekla si domorodý odev. Veci som si vyložila na neďaleký kameň, na ktorom len chvíľu predtým

sedeli čakajúce ženy. Cítila som sa hlúpo v tej nevýraznej handre a ľutovala som investíciu do svojho nového oblečenia, ktorým som plánovala „urobiť dobrý dojem“. Mladý muž sa opäť objavil. Tiež sa prezliekol. Stál predou mnou takmer nahý, len s kusom látky omotaným na spôsob plaviek, bosý, rovnako ako ženy pri ohni. Prikázal mi dať si dole všetko: topánky, pančuchy, spodnú bielizeň a všetky šperky. Dokonca som si mala vybrať aj sponky, ktorými som mala prichytené vlasy. Moja zvedavosť sa pozvoľna vytrácala a začali ju nahrádzať obavy, ale urobila som, čo povedal. Pamätám si, že šperky som si napchala do špičky topánky. Takisto som urobila niečo, čo je pravdepodobne prirodzené pre všetky ženy, aj keď som si istá, že ich to nikto nikdy neučil - spodnú bielizeň som si poskladala do prostriedku kôpky oblečenia.

Keď do tlejúcich uhlíkov pridali ešte čerstvé zelené trsy trávy, vyvalil sa z nich závoj hustého sivého dymu. Žena s členkou vzala do ruky niečo, čo vyzeralo ako krídlo z veľkého čierneho jastraba, a rozložila ho ako vejár. Mávala ním predou mnou od tváre až k nohám. Vírila ním dym, ktorým som sa začala dusiť. Potom pokrútila dookola ukazovákou, z čoho som pochopila, že sa mám obrátiť. Rituál s dymom zopakovala za mojím chrbtom. Požiadala ma, aby som prekročila oheň a prešla ponad dym.

Nakoniec mi povedali, že som očistená, a dostala som povolenie vstúpiť do prístreška z vlnitého plechu. Pri tom, ako ma muž s bronzovým odtieňom pokožky odprevádzal k stavbe, zbadala som tú istú ženu, ako zodvihla celú kôpku s mojím majetkom. Pozbierala moje veci a držala ich nad plameňom. Pozrela sa na mňa, usmiala sa, a keď sa naše pohľady stretli, pustila môj drahocenný majetok z rúk. Všetky moje poklady skončili v ohni!

Srdce mi na okamih zastalo a zhlboka som sa nadýchla. Nevieam, prečo som nezačala jačať a protestovať, a prečo som sa okamžite nerozbehla, aby som všetko zachránila. Ale neurobila som to. Ženin výraz tváre naznačoval, že mi tým, čo urobila, nechcela uškodiť. Spravila to takým spôsobom, ako keď nejakému cudzincovi preukazujete výnimočný druh pozornosti. Čo už, je jednoducho

nevedomá – pomyslela som si. Nevie nič o kreditných kartách a dôležitých dokumentoch.

Bola som v tej chvíli vďačná za to, že som svoju letenku nechala v hoteli. Vedela som takisto, že v hoteli mám aj iné oblečenie, a keď na to príde, cez recepciu sa v tomto odeve už nejako prešmyknem. Spomínam si, že som si v duchu hovorila: No tak, Marlo, si predsa flexibilná osoba. Toto ti nestojí za to, aby si si privodila žalúdočné vredy.

Ale zaumienila som si, že jeden zo svojich prsteňov z popola neskôr vyberiem. Dúfala som, že oheň vyhasne a vychladne, kým sa vydáme džípom na spiatočnú cestu do mesta.

Ale všetko malo byť úplne inak.

Až pri spätnom pohľade som pochopila symboliku toho, čo sa odohralo, keď som si sňala svoje drahocenné a z môjho pohľadu veľmi dôležité šperky. Ešte som sa len mala naučiť, že pre týchto ľudí nemá čas absolútne nič spoločné s ručičkami na zlatých hodinkách vykladaných diamantmi, ktoré už odteraz mali navždy patriť krajine.

Až oveľa neskôr som pochopila, že uvoľnenie sa z pripútanosti k veciam a určitým presvedčeniam, bolo prvým neprekročiteľným a nevyhnutným krokom v mojom ľudskom vývoji smerom k *bytiu*.